

FORRÁSOK

A Borszékért Alapítvány és a Borszéki Polgármesteri Hivatal közérdekű lapja

KÖZEL A LEZÁRÁSHOZ A POR FEJLESZTÉSI PÁLYÁZAT

fotó: statiuneaborsec.ro

A BOGRÁCS FESZTIVÁL ALKALMÁVAL MÁR HASZNÁLATBA VETTÉK AZ ÚJ KÖZTEREKET

Van olyan munkálat, amelyet már befejezett a kivitelező, helyenként az utolsó simításokat végzik vagy éppen a lemaradást próbálja behozni az építő. A Regionális Operatív Programon (POR) keresztül megvalósuló infrastrukturális beruházások jelentősen megnövelték Borszék arculatát.

Az említett POR program keretében több beruházás is zajlik Borszéken. Felújítottuk az iskolát, szociális lakásokat építünk, illetve felújítjuk a felsőborszéki régi kultúrotthon épületét. Mindezek mellett 4 kilométernyi utat építettünk vagy aszfaltoztunk le, ugyanakkor 22 ezer négyzetméter közterület is megújul.

Mint ahogy arról Mik József polgármester beszámolt, a Zimmethausen Szaklíceum esetében a tanintézmény udvarán épülő játszóteret kell befejezni, augusztus végén a teljes

beruházás végleges átadására is sor kerülhet. A felsőborszéki régi kultúrotthonnál is az utolsó simításokat végzik, a megújult ingatlanban már programot is tartanak az augusztus 2-án kezdődő városnapok alkalmával. Az útépítés és közterek felújításánál is már csak pár apró mozzanat van hátra, utóbbiak már rendezvények helyszínéül is szolgáltak a júliusban lezajlott Bogrács Feszt alatt, illetve a városnapok körforgásába is bevonják a szervezők.

„Elhúzódik egy kicsit a szo-

ciális lakások építése a Nádás és Petőfi Sándor utcákban. Ezekben a helyszíneken jelenleg is dolgozik a kivitelező, reméljük sikerül behozni a lemaradást, így év végéig be tudjuk fejezni a teljes projektet” – nyomatékosított az előljáró.

A POR pályázat révén elvégzett beruházások teljes értéke 41,519 millió lej, ebből 24,385 millió lej az uniós által finanszírozott összeg, a fennmaradt 17,134 millió lejt saját költségvetéséből biztosítja a város.

RÉDAI BOTOND

fotó: statiuneaborsec.ro

Innovatív, modern kezeléssel bővíti fizioterápiás kínálatát a Fontana Gyógyfürdő. A mintegy tízezer euró értékű TECAR készülék ma érkezett meg Borszékra, a személyzet betanítása után áll majd a páciensek rendelkezésére.

2. OLDAL

FOTÓKIÁLLÍTÁS ÉS KÖNYVBEMUTATÓ

A

BOGRÁCSFESZTIVÁLON

2. OLDAL

fotó: Moga Attila

Közel 30 résztvevővel zajlott június 1 – 5 között a VI. MŰTEREM – Képzőművészeti foglalkozás kicsiknek és nagyoknak vakációs program a Culturarium Egyesület és a Csíkszeredai Gyermekek Háza Maroshévízi fiók szervezésében.

4. OLDAL

CSÚCSTECHNOLÓGIÁS FIZIOTERÁPIÁT VEZET BE A FONTANA GYÓGYFÜRDŐ

fotó: statiuneaborsec.ro

BÍRTOKBA VETTE AZ ÚJ TECAR KÉSZÜLÉKET A FONTANA SZEMÉLYZETE

Az új technológia bevezetésével a magas színvonalú szolgáltatások biztosítása mellett teszi le névjegyét a gyógyfürdő.

„Arra köteleztük magunkat, hogy pácienseinknek olyan környezetet biztosítsunk, ahol jól érzik magukat, és ahol a fájdalom csillapítása mellett a lelküket is ápoljuk” – fogalmazott a fejlesztéssel kapcsolatban Dr. Szabó Franciska rehabilitációs szakorvos. Hozzátette, a cél egy progresszív kezelési bázis létrehozása, amely egyre újabb és magasabb színvonalú szolgáltatásokat kínál. „Ez az új a fizioterápiás készülék a legmodernebb kezelési módszer alkalmazását teszi lehetővé, amely jelentősen javítja pácienseink életminőségét. A Tecar terápia az egyik legmodernebb orvosi rehabilitációs kezelés, amely gyors gyógyulást és gyors

fájdalomcsillapítást kínál” – nyomatékosított a szakorvos.

A jelenlegi beruházás csak egy része annak a hosszútávú fejlesztési stratégiának, melynek során a legmodernebb kezelési lehetőségeket biztosítaná vendégei számára a borszéki gyógyfürdő. „Az 57 ezer lej értékű eszköz beszerzése csak egy lépés abban a folyamatban, melynek révén modern és minőségi szolgáltatás biztosítására törekszünk” – jelentette ki Proca Tamara-Ana. A Fontana vezérigazgatója kiemelte, a gyógyfürdő iránti egyre növekvő érdeklődés is azt mutatja, jó úton járnak. Elmondta, az orvosi részlegen, tavaly márciusi működésétől kezdve mintegy 1500 páciens vette igénybe a kezeléseket. A fürdő egészét tekintve, beleértve a spa és wellness szolgál-

tatásokat is, a 2022. decemberi nyitástól számítva több mint 130 ezer vendég lépte át a küszöböt.

Bebizonyította létjogosultságát a Fontana

„Ügy gondolom, az eddigi másfél év bebizonyította, érdemes volt megépíteni a Fontana Gyógyfürdőt” – értékelt Mik József polgármester. Az előjáró elmondta, egyre több vendég érkezik a fürdőtelepülésre, így Borszék erőteljesebben jelenik meg a hazai turisztikai kínálatban. A polgármester kiemelte, a település számára fontos, hogy a szolgáltatások minél magasabb színvonalát képviselje a gyógyfürdő, ennek a törekvésnek a része a mostani beruházás is.

Mi a Tecar terápia?

A Tecar terápia (Kapacitív és Rezisztív Energia Átadás) egy modern fizioterápiás eljárás, amely magas frekvenciájú áramot használ terápiás célokra. Az áram által generált energia áthatja a szövetekbe és hővé alakul, így számos biológiai hatást idéz elő, mint például: gyors fájdalomcsillapítás, helyi keringés javítása, nyirokelvezetés serkentése és ödémák csökkentése, gyulladás csökkentése, görcsös izmok ellazítása, anyagcsere serkentése az alkalmazott területen, gyorsítva a szövetek gyógyulását. A terápia számos betegség esetén alkalmazható. Ezek közül megemlíthjük a degeneratív reumás és gyulladásos reumatológiai betegségeket, a traumák és műtétek utáni rehabilitációt vagy éppen a perifériás idegrendszeri betegségeket.

RÉDAI BOTOND

FOTÓKIÁLLÍTÁS ÉS KÖNYVBEMUTATÓ A BOGRÁCSFESZTIVÁLON

Lassan hagyományos lett a nyári fesztiválok keretében szervezett fotókiállítások és könyvbemutatók sora. Az elmúlt években láthattuk az Agerpres, a FORONA (Természetfotósok Egyesülete) kiállításait. Az idei Bográcsfesztiválon pedig Potozky László fotóművész természetfotóiban gyönyörködhattunk a gyönyörűen felújított Mélik Szálloda éttermében.

(folytatás a 3. oldalon)

SZENT ANNA ÉS JOACHIM, A BOLDOGSÁGOS SZŰZ MÁRIA SZÜLEI

Izajás látomásban látta, hogy egy öreg fának a gyökeréből, valahol a törzsétől egy kicsit távolabb, egyszer csak sarjadni kezd egy gyöngye vessző, azután kivirágzik – és terem! Izajás tudta, hogy valami ilyesmi fog történni akkor is, amikor eljön majd a Megváltó.

Eljön, és mindent jóra fordít. Mert igaz lesz, király lesz, és nem úgy fog ítél- ni és uralkodni, ahogyan az összes Ádám- ivadék, hanem maga lesz az igazság és a hűség. Megszelídít mindent. És diadalmas lesz még a nyugvóhelye is, a sírja is.

Mert Izajás látta, hogy a magasba eme- lik majd, jelként a keresztre, eltemetik, de győz a halálon is: mindent jóra fordít! És ez Szent Annában kezd megvalósulni. An- nában és a férjében, Joachimban.

A Szentírás egyikükről sem mond egy szót sem, jöllehet két családja is van az evangéliumokban! Igen ám, csak a két csa- ládfa József, és nem a Szűzanyáé. A Szent- írás nem azért nem említi a Szűzanya szüleit, mert nem léteztek, hanem éppen ellenkezőleg: mert nagyon ismertek vol- tak. Ma is meg lehet figyelni, hogy amit mindenki tud, azt nem írják le. Az ember, ha elmegy falura, csodálkozik azon, hogy nincs kitéve, mondjuk, egy tábla, hogy a plébánia meg a templom erre meg erre van. A falusiak mondják is, hogy ez fölösleges, ezt mindenki tudja! És a családon belül is vannak dolgok, amiket soha senki le nem ír, mert enélkül is mindenki számára is- mertek!

Az Egyház életének voltak és vannak ilyen írásba nem foglalt, közismert, a ha- gyomány által őrzött dolgai. Joachimnak és Annának a története az Istentől megáldott életnek a példája. A hagyomány őrzi róluk, hogy mindketten papi családban születtek. Anna a maga családjában az idősebb leány, s van egy húga, Erzsébet.

Anna férjhez megy annak rendje-mód- ja szerint, és egyszer csak kiderül, hogy nem lesz gyermekük.

Ezt Anna is, Joachim is fájdalmas el- bizonytalanodásokkal élte meg: „Uram, Istenem, mit vétettünk, hogy egyetlen kis gyermeket sem tudunk világra hozni?!” – A többiek is éreztették velük: „Micsoda gonoszságokat rejtegethettek, ha még ezt az áldást is megtagadta tőletek az Úr?!” A ha- gyomány azt is elmondja, hogy egyszer – és akkor már viszonylag korosak voltak – föl- mentek együtt a templomba, s könyörögve és sírva áldozatot akartak bemutatni, hogy az Úr könyörüljön meg rajtuk, de a főpap elkergette őket, mondván, akiken ilyen átok ül, azok ne akarjanak áldozatot bemu- tatni.

És ekkor, amikor teljesen reménytelen- nek látszik minden, az Úr elküldi angyalát, aki így szólt az álomban mindkettőjükhöz: „Az Úr meghallgatta sírásotokat. Gyermek- ketek lesz! Kaptok egy kislányt, és ez a kis- lány anyja lesz a Krisztusnak.” Azután meg- születik a kis Mária. És ez a két – a remény- telenségben szülővé vált – öreg boldog, és elkezd tapasztalni a megváltás alapvető él- ményét: amikor a kegyelem érkezik, min- den jóra fordul! S amikor kb. 15–18 év múlva József és Mária visszatér Egyiptom- ból Názáretbe a mintegy két és fél, három esztendő Jézussal, akkor ez a két öreg, a két boldog nagyszülő ölbe veszi a Gyermek- ket, akinek érkezése mindent jóra fordít!

Ölbe veszi az Áldást, melynek világos- ságában érthetővé válnak a dolgok: minden jóra fordul. Ez a két öreg megértette, hogy nekik végig kellett szenvedniük a remény- telenség sötétjében azt, amit mások is gyak- ran a szemükre vetettek: titeket megátko- zott az Úr! – Végig kellett szenvedniük, hogy kiderüljön: a Megváltó valóban az égnek az ajándéka.

Nem emberi elvárások, nem vérszerinti leszármazás, nem demokrácia – megsza- vazzuk, nem szavazzuk – kérdése, hanem kegyelem! Az égből jön az emberhez, első- sorban a kicsikhez, a megaláztatokhoz! Ez most kicsit visszkapcsolódik ahhoz, hogy

a szenvedésnek a kelyhe előbb vagy utóbb mindegyikünknek a kezébe odakerül. De Krisztus világosságában egyszer csak a föl- ismerés is megadatik a léleknek, ott, a szen- vedésben: „Igen, ezt én most keserűnek ér- zem, de a szenvedésnek ez a kehely Krisztus vére, a megváltásnak az eszköze, akármily- en keserű!”

Életünknek a vége ilyen megvilágoso- dás lesz. Annak fölismerése lesz, hogy min- dennek értelme volt, amennyiben az éle- tünk Krisztushoz kötődik, aki meg tudja világosítani a teljes életet.

Szent Anna az asszonyok, az édesanyák, a nagymamák védőszentje, a szeretetkap- csolatok és házasságok oltalmazója. Ismeri és érti Éva leányainak könnyeit. Kilátásta- lanságait. Tudja, hogy az Istentől elfogadott magány – társtalanság, gyermektelenség – viselését a mai világ sem könnyíti meg. De ismeri azokat a lehetetlen helyzeteket is, amikor egy édesanya, vagy egy nagymama, vagy egy asszony látja, hogy a hozzá legkö- zelebb állók – férj vagy kamaszfiú – a vesz- tükbe rohannak.

Nem értik a szót! Hiába tettem meg ér- te mindent, a világ egy csábító szavára most mindent eltékozol! Hány, de hány nemze- dék asszonyai hívták segítségül Szent An- nát, sokszor sírva, és megtapasztalták, hogy Anna érti a szót, és segít!

A várvavárt gyermek megszületik, aki- ket Isten egymásnak rendelt, megtalálják egymást ... a tékozlók visszajönnek. Hiszen amikor Anna fordul a föltámadott Krisz- tushoz, ő megszólíthatja így: „Kisunokám! Tekints erre a kislányra, asszonyra, aki hozzám fordult, és áldd meg őt!” Ennek a szónak az Úr nem áll ellen! A kegyelem ma is ugyanolyan erős, mint amikor Anna és Joachim életében fordított jóra mindent!

Merjünk Szent Annához fordulni, kér- ni, hogy segítsen! És amikor a kegyelem jön és megvilágosodnak a dolgaink, akkor áldjuk vele együtt az Istent, aki bennünket valóban üdvözíteni akar!

ELEKES SZABOLCS

(folytatás a 2. oldalról)

A szerző röviden vázolta életútját, ked- venc hobbiját, a fotózást, és bemutatta a nemrég megjelent háromnyelvű albumát: Csodás Hargita, amely 312 természetfo- tót tartalmaz. Ennek mintegy fele madár- fotó. Szébbnél szebb példányok a megye

különböző részeiről. A 256 oldalas album, művészi kivitelezésben tartalmaz 100 táj- képet, 24 emlőt, 24 virágot és 18 rovar. Madárfotóival több nemzetközi díjat is nyert. 2022-ben a budapesti fotókiállításon az Év Természetfotósa és az Év Madárfotó-

sa-díjat is elnyerte

Igazi felüdülést, kikapcsolódást jelent ezeknek a fotóknak a látványa, illetve az album lapozgatása.

FARKAS ALADÁR

VI. MŰTEREM – KÉPZŐMŰVÉSZETI FOGLALKOZÁS KICSIKNEK ÉS NAGYOKNAK

fotó: Móga Attila

KIÁLLÍTÁSMEGNYÍTÓ A ZIMMETHAUSEN SZAKLÍCEUMBAN

A Borszéken megszervezett program legfőbb célja a tehetséggondozás volt rajz illetve festészet által. Emellett kiemeltük a tartalmas szabadidőtöltés fontosságát a gyermekek körében, ami egyben a közösségépítés egyik lehetséges formája. A részvétel ingyenes volt, helyszíne a Zimmethausen Szaklíceum műterme.

A július 1-én rajtoló programon 2 ta-

nulócsoportnak nyílt lehetősége szakmai irányítás alatt az alkotásra. Ezen tevékenységen a rajz körre járó gyermekek vettek részt. Az akció táborszerű volt, naponta másfél órás foglalkozásra vártuk a kicsiket, két és fél órára a nagyokat.

Az itt létrejövő munkákból kiállítást szerveztünk. A július 26-ai kiállítás megnyitón szép számban megjelentek az

érdeklődők. A nyitóbeszédben a hasznos szabadidőtöltés fontossága mellett hangsúlyt kaptak olyan gondolatok, mint a közösségépítés, az önismeret, az alkotói szabadság és a pályaválasztás.

Elmondhatjuk, hogy közösségünk néhány tagja már a 2020-ban szervezett MŰTEREM óta heti rendszerességgel jár alkotni. A festészet által mindenki kicsit közelebb kerülhet önmagához, ezért szinte nélkülözhetetlen a személyiségfejlődés szempontjából. Továbbá szó esett arról, hogy a szabadság szellemében mindenki a magához legközelebb álló tematikát választhatta. Következtetésként elhangzott, hogy erősségeink megismerése révén könnyebben boldogulunk a pályaválasztás meglehetősen rögzös útjain.

A Communitas Alapítvány által nyújtott támogatásnak köszönhetően megfelelő alapanyagokkal dolgozhattunk. A Pro Borssec/Borszékért Alapítvány által olyan rajzpadokhoz juthattunk, melyek segítségével a jövőben 50x70 cm méretben is kényelmesen dolgozhatunk.

Köszönet a támogatásért!

MÓGA ATTILA

SZOMSZÉDOLÁS KOVÁSZNA MEGYÉBEN

Jól eső érzés barangolni megyénk csodálatos tájain, de néha egy belső kényszer hatására kiruccanunk a szomszédba is. Ez alkalommal a szomszédos *Háromszékre* voltam kíváncsi. Alig lépjük át Hargita megye határát a híres Szent-Anna tónál, máris *Bálványosnál* vagyunk. Most nem a Bálványos vár romjai érdekeltek, hanem a gyógykezelő helyek. A Bálványos Resort 4 csillagos szállodája (120 szoba, 3 étterem) ideális helyszín pihenésre, gyógykezelésre. Engem az egyszerű és természetes gyógy módok érdekelték. Mintegy 30 percnyi séta után a *Büdös-barlangnál* vagyunk. **Bányai János** geológus szerint „Székelyföld legismertebb gázömlése”. Ez a kénigdör-mofetta felkapott gyógyászati procedúra. Innen nem messze található az *Apor lányok feredője*. Több kisebb gödör, tele a gyógyító vízzel, „fortyogóval”. Van itt: szájvíz-forrás, szemvíz-forrás (fáradt szemre, kötőhártyagyulladásra). Ezek a kénes vizek javallottak reumás betegségekre, mozgásszervi megbetegedésekre, de jó hatással vannak az idegrendszerre és érrendszerre, sőt a szív-

re is (írja az itt lévő információs tábla). Érdekességgé megemlítem, hogy találtam egy szabadtéri napórát is. Egy km-rel lennebb ráakadtam a vizes motettára. Négy kiépített lábfürdő, ahol a víz tejszerűen fehér, a kicsapódó kénből (kéntej).

Négy km-el lennebb, Bálványoson, a Vár-panziónál kitérünk a „*Csiszár negyedbe*”, és mintegy km-nyi távolságra egy lepusztult épületegyüttes között elhaladva ráakadunk a Csiszár-fürdőgyöngyszemeire: *Piroska*-forrás, ami régen Jordán néven volt ismert. Gyógyhatása: vese és epeutak, epehólyag gyulladás, elzáródás, kövesedését gyógyítja. A „*Gyöngyvér-források*”, a „*Csiszár-forrás*”, a „*Timsós*” és „*Csokoládés*” medencék, meg a szaunák 30 lej ellenében látogathatók. Jelenlegi tulajdonosai a **Taierling**-testvérek.

Ha már itt voltam, nem hagyhattam ki Orbai-szék fénypontját, *Kovászna-fürdőt*, hiszen, talán Félix-fürdő után az ország legnagyobb gyógykezelő centruma. **Zsigmond** Enikő geológus szerint 45 borvíz-forrás van. Részben a Dr. **Benedek** Géza

kórház, részben a központban lévő szállodák, gyógyászati központok (beleértve a szaunákat is) látják el a betegeket. Érdekes, itt a szaunában állnak a betegek, lévén, hogy a mofetták amfiteátrum-szerűen vannak kiépítve, ülő alkalmatosság nélkül. Nálunk, az Ősforrásnál ülnek a betegek. Továbbutazás előtt, megkóstoltam a parkban lévő *csorgóház*ból ömlő borvizet és belepillantottam a „*Pokolsár*” nevű vizes mofettába.

Jó volt látni, hogy az emberek százai, talán ezrei keresik fel ezeket a székelyföldi üdülő- és gyógyhelyeket. A gyógyturizmus apropóján megemlítem a legfrissebb szakirodalmat, ami ebben az évben látott napvilágot. Dr. **Incze Réka** és **Szakáll Zoltán**: *Egészségturizmus-Gyógyturizmus* kötete, valamint a *Székelyföld* kulturális folyóirat 2024. májusi és júliusi témás száma jelenti, benne jeles szakemberek tanulmányai (**Katona Csaba**, **Jánosi Csaba**, **Incze Réka**, **Horváth Alpár**, **Nagy Benedek**, **Mátyus Enikő**, **Gyila Sándor**, **Kisgyörgy Zoltán**).

FARKAS ALADÁR

VIBE BESZÁMOLÓ: FUTURISZTIKUS DIVAT

Az idei Vibe fesztiválon a divat és a zene is fontos szerepet játszott. Az 5 napos esemény rengeteg színvonalas produkcióval jelentkezett. A szombati napra voltam hivatalos újságíróként az Artwise divat egyesület által. Mivel divattervezői podcast beszélgetéseim vannak a csatornámon, így értelemeszerű volt, hogy előben is készíték videó interjúkat divattervezőkkel a Vibe fesztivál keretein belül. A Vibe leginkább a zenei fellépők miatt vált ismertté, azonban minden évben a divat is fontos szerepet kap a Vibe Fashion Corner részlegen. A Fashion Corner 5 éve alakult ki a Vibeon, ezen a helyen divatbemutatók kerülnek megrendezésre divattervezők által. Az idei Fashion Corner azonban kissé másabb volt, mint a korábbiak. Nem volt egy hagyományos divatbemutató, hanem divatpercek voltak, azaz mindennap egy tervező mutatta be a kollekcióját a közönségnek.

Szombaton jelen volt Anouk Wipprecht holland származású divattervező, de nem a hétköznapi értelemben, ugyanis ruhái szó szerint életre kelnek. Anouk már lassan 2 évtizede tevékenykedik a szakmában, több

nagy névvel dolgozott már együtt, köztük Britney Spears-el is, aki viselte futurisztikus ruháit a Hold it against me című videóklipjében. Több világsztárral is jó szakmai és baráti kapcsolatot ápol, szerinte a média fals képeket alkot róluk, hiszen a sztárok nem elérhetetlenek, ők is emberek, akikkel együtt dolgoznak mások. Anouk híres pókruhája már eléggé ismert külföldön is, Amerikában is elterjedt a híre. E pókruha ugyanis, ha mozgást észlel a közelben, kinyitja a csápjait. Az idei Vibe fesztivál-

ra azonban kisebb darabokat hozott el, mint például egy olyan ruhát, amely a szív dobogására reagál. Anouk munkájára felfigyelt korábban már a Netflix illetve nagy autómárkák is, ugyanis ruhái egyértelműen extrémek és innovatívak: a technológia és a divat ötvöze a szemünk láttára kel életre. A vele készült videóinterjú a fesztiválon elég kellemes volt, viszont mindketten maximalisták vagyunk, így azt gondolta jó ötlet lenne újra felvenni a videóinterjút, csendes körülmények között, ezért meghívtuk minket a Hilton hotelbe, ahol megszállt, ott pedig az előcsarnokban felvettük újra a videó interjút, amely elérhető az Andor Z Podcast Instagram oldalamon, illetve az Andor Z Youtube csatornámon. A hotelben készült interjú késő este jött létre, miután eljöttünk a fesztiválról, ahol Jason Derulo volt a fő zenei fellépő. Ami pedig az amerikai és nemzetközi színvonalat illeti Anouk tervezői munkái egyre több figyelmet kapnak és ennyi külföldi siker után sem jöhet szóba még a megállni, új könyvet készül piacra dobni, amelyben a technika és a divat szintén ötvözi egymást.

ZATOSCHIL-BALLAI ANDOR

TANTERMI DOLGOZATOK

BÁZISOK ÉS SAVAK FELHASZNÁLÁSA

Mik a savak?

Tudjuk, hogy a savak savanyú ízűek, tömény vizes oldatban maró hatásúak és a bőrre kerülve viszkető érzést okoznak. Vizes oldatukban a lakmusz piros színű. A legfontosabb savak a *sósav* (HCl), a *kénsav* (H₂SO₄), a *salétromsav* (HNO₃), a *szénsav* (H₂CO₃) és az *ecetsav* (CH₃COOH). A savak közös jellemzője, hogy vízben hidrogénionra és savmaradék-anionra bomlanak.

Mik a bázisok?

Arrhenius szerint a bázisok olyan vegyületek, amelyek vizes oldatban fémionra és hidroxidionra bomlanak. A bázisok vizes oldatait lúgoknak nevezzük. A lúgok közös jellemzője, hogy tömény oldatban maró hatásúak, és a bőrre kerülve annak felületét síkossá teszik. A lakmusz a lúgoldatban kék színű. A köznap életből ismert két erős bázis a *nátrium-hidroxid* (NaOH, marónátron, lúgkő) és a *kalcium-hidroxid* (Ca(OH)₂, oltott mész). A nátrium-hidroxid egyértékű, a kalcium-hidroxid kétértékű bázis.

Savak és bázisok felhasználása

Ha feltesszük azt a kérdést, hogy „*hol találkozhatunk savakkal?*”, akkor hamar kiderül, hogy a kérdés ellenkezőjét sokkal egyszerűbb lenne megválaszolni, ugyanis savakkal a környezetünkben, a minket körülvevő élővilágban, sőt, bennünk magunkban is sokféle formában találkozhatunk.

Például az esővíz is csak első pillantásra tűnik tiszta víznek, valójában sokféle oldott anyagot tartalmaz, többek között szénsavat is a benne oldott széndioxid hatására. Ez az enyhén savas oldat a talajba kerülve oldja a kalcium-karbonátot, ez okozza többek között a vizeink keménységét. A szénsavas italok is ezt a savat tartalmazzák, ennek köszönhetik frissítő, üdítő hatásukat.

Az autók kipufogógázaiából sajnálatosan felszabaduló kén-dioxidból a levegő nedvességtartalma hatására kénsav keletkezhet, melynek egészségkárosító, korrozív hatásait nem szükséges magyaráznunk.

A gyümölcsök és a zöldségek is nagyon sokféle savat tartalmaznak, melyeknek táplálkozásunkban, egészségünk megőrzésében jelentős szerepük van, ilyenek pl.

a borkő-, a citrom-, az alma-, az oxálsav és társaik. A tejtermékek jelentős része pedig tejsavat tartalmaz.

A csalánban, a hangyák váladékában és a méhmedregben hangyasav található.

Ha lázunk van vagy fájdalomtól szenvedünk, akkor sokszor fordulunk a jól bevált acetilszalicilsavhoz, azaz az Aspirinhez. Nagymamánk a lekvárt annak idején szalicilsavval tartósította.

A szervezetünkben sokféle vitamin is megtalálható, ilyen például a C-vitamin, amely szintén sav, az ún. L-aszkorbinsav. Az aminosavakból felépülő fehérjék testünk fontos építőkövei. A gyomorsav egyik alkotója, a sósav segít lebontani táplálékaink fehérjeit és megöli az élelmiszerekben esetlegesen előforduló kórokozókat.

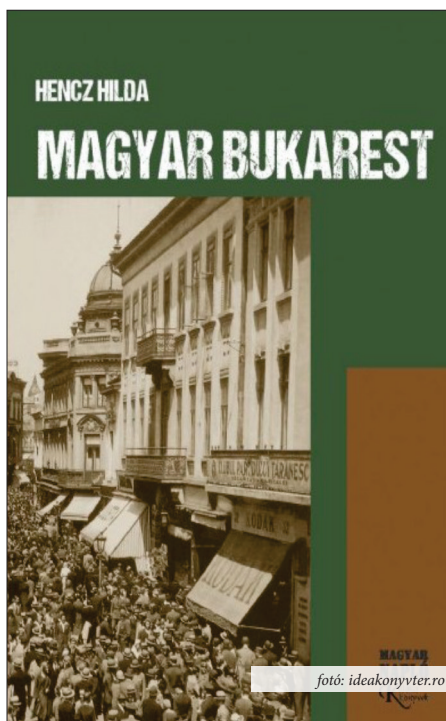
Alapvető fontosságú nukleinsav a DNS (deoxiribonukleinsav) és az RNS (ribonukleinsav). A DNS tárolja és továbbítja genetikai információinkat, míg az RNS amolyan hírvivőként működik saját fehérjeink előállításában.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: BEREZ SALAMON

HENCZ HILDA: MAGYAR BUKAREST (4.)

Veress Sándor mérnök megírta *Románia történetét*, ez volt a románoknak az első magyar által írt története. **Fialla** Lajos 1857-től élt Bukarestben, 1859-1867 között Carol Davila munkatársa volt. Ő volt az első *szemészprofesszor* Romániában. 1900-ban a magyar egyházak nyilvántartásában 25 ezer magyar szerepelt. Állítólag Tudor Arghezi román költő édesanyja magyar volt (**Ergéczi** Rozália). A mesterek többsége magyar volt: **Múza** György fegyvergyárat vezetett, **Kövér** Gyula kocsigyártó volt. **Kertész** József tanító 1893-1895 között összeállított egy olvasókönyvet a II-III. osztályosok számára. Egyik olvasmányában „Borszékről fenyőládákba rakott, 200-250 dugaszolt üvegpalackkal Bukarestbe szekerező székelyekről szolt”. 1906-tól iskolaigazgató volt és egy rövid ideig felelős szerkesztője a Bukaresti Magyar Újságnak. 1908-ban **Kossuth** Ferenc kereskedelmi és szállításiügyi miniszter, Kossuth Lajos fia látogatott Bukarestbe. Ugyanebben az évben **Horváth** Géza szobrász megalkotta Vasile Lascar egykori belügyminiszter szobrát, amely még most is áll a miniszter nevét viselő utca sarkán. 1883-ban megalakult a Bukaresti Katolikus Érsekség. 1886-ban **György** István katolikus pap nőegyletet alapított, rá egy évre karitatív egyletet. Bálint János pap 1900-ban megalapította a Szent István Király Egyesületet és a katolikus nőegyletet (Mária Egyesület), amely 300 tagot számolt. 1903-ban megalakult az *óromániai magyar katolikusok független közössége*, elnöke **Poliányi** Zoltán volt, akit 1907-ben megválasztottak a Bukaresti Magyar Társaság elnökévé. Az első magyar katolikus iskola Bukarestben 1903. szeptemberében nyitotta meg kapuit. 2 fiú és egy

lány osztállyal, 311 tanulóval. 1909-ben megnyílt az első magyar iskolai menza, 500 gyermeknek biztosítottak meleg ételt. Ingyen tízórait kaptak (egy pohár tej és egy darab kenyér). 1913/14-ben 1244 gyermek tanult Bukarestben két óvodában és az iskolákban. A református oktatásban 543 diák tanult. 1916-ban a Cuza Voda 102 szám alatt megépült a Szt. Ilona-templom. Egy *bentlakást* is nyitottak az Erdélyből munkát kereső lányok számára. Pontos népszámlálási adatok nincsenek, de kb. 20% körüli a magyarok száma.

A két világháború közötti időszak egyik kiemelkedő alakja **Kakassy** Endre költő, író, fordító, tíz évet élt Bukarestben és a *Magyar Kurír* (1931) és a *Bukaresti*

Magyar Kurír szerkesztője volt. A háború utáni első magyar újság a *Bukaresti Hírlap* (1921), amelynek szerkesztője **Bölöni** György volt. A lap interjút közölt Octavian Goga kultuszminiszterrel. 1921-ben a katolikus és református püspökök letették a hűségüket a román államnak. Megalakult az erdélyi *Magyar Szövetség*, titkára **Kós** Károly műépítész, a transzilvanizmus zászlóvivője lett. 1923-ban a román parlamentben 15 magyar képviselő és 12 szenátor volt. A Magyar Párt elnöke gróf **Bethlen** György volt. 1918-1924 között 197 ezer magyar távozott Magyarországra, majd 1940-ig további 169 ezer. 1923-ban megjelent az új román alkotmány, amely már nem tartalmazta a gyulafehérvári nyilatkozat pontjait. Az agrártörvény elkobozta az egyház javait. A nemzeti tantárgyakat (történelem, földrajz, alkotmánytan) román nyelven kellett tanítani. A hivatalos iratokat is románul kellett készíteni. A 3. osztálytól románul tanították a történelmet és a földrajzot. Egy, 1926-ban kiadott rendelet értelmében „a tanuló nemzetiségét nem a szülők, hanem a román hatóság határozza meg”. A vegyes házasság gyermekeit románként tekintették. A szerzetesrendekben román nyelven folyt a tanítás. A magánóvodák működhetek anyanyelven, de kötelező volt a napi egy óra román társalgás. Ha a tanuló neve románosan hangzott, román iskolába (osztályba) írták be. A román tanerők 50%-os fizetési pótlékot kaptak. A felekezeti iskolák záróvizsgáit és a kibocsátott diplomákat az állam nem ismerte el.

(folytatás a következő lapszámban)

FARKAS ALADÁR

ELMENT EGY TANÁRKOLLÉGA

Szomorú hírt kaptunk. Örökre eltávozott tőlünk kedves kollégánk, Radeanu Rozália, a gyerekek Rózsika nénije.

Valamennyinket megrendített a halála. „Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek, Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.”

(Juhász Gyula)

Bár mindenki tudja, aki megszületik, az egyszer el is távozik a földi létből, azért az

ember ezt a tényt nem könnyen veszi tudomásul. Főleg akkor nem, amikor váratlanul megy el közülünk valaki, akit sokan ismertek és sokan szerettek.

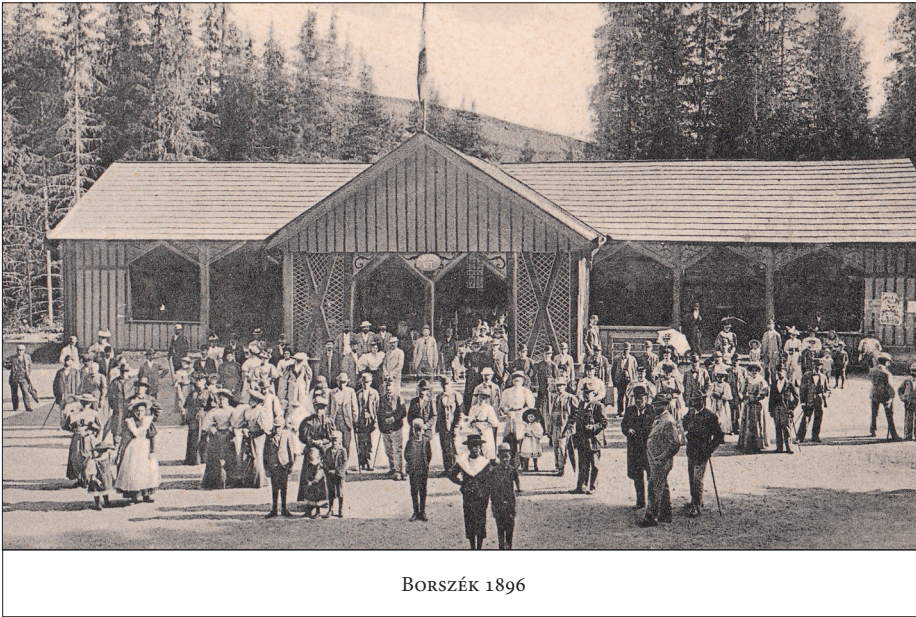
Majdnem öt évtizedet töltött a pedagógus pályán, ebből harminc évet együtt.

Tanítási feladatait nagy odafigyeléssel, örömmel és lelkesedéssel látta el. A kollégák és a gyerekek között érezte jól magát.

Segítőkéz, jó kollégánk volt. Megértő szép szavaiért, emberségéért szerették mind a gyerekek, mind a kollégák. Töretlen optimizmusa, tisztasága számunkra is példa lehet. A szó legnemesebb értelmében a jó és tiszta embertől búcsúzunk, kinek lelkét nem mérgezte irigység, rosszindulat vagy gőg. Elfogadta, amit az élettől kapott, de nem volt nagyravágó.

(folytatás a 7. oldalon)

MESÉLŐ MŰLT

BORSZÉK 1896

Mikor július első napján útra keltem, két dologgal foglalkoztam erősen. Egyik az: minek adjam ki magamat a fürdön, mert a magam címe a mai divat szerint nem eléggé imponál; a másik az: vajon Udvarhelyről melyik útvonal egyenesebb s így rövidebb Borszék felé. Csíkszeredai uraktól azt hallottam, hogy Udvarhelytől az a legegyszerűbb út Borszékbe, mely Csik-Szeredán, udvarhelyiektől pedig azt, hogy az, mely az úgynevezett »Libán«-on vezet át. Az első dologgal hamar tisztába jöttem. Elhatároztam, hogy ügyvédnek, még pedig dr.-os ügyvédnek adom ki magamat. A másodikat eldöntöttem, hazamevetel alkalmával, mikor a második irányt is ismerem. Elindultam Csíkszereda felé és estére szerencsésen megérkeztem Csik-Szent-Domokosra. Ah milyen éjszakám volt! Lefekvés előtt átgondoltam szegény Báthori András kardinális és fejedelem esetét, ki Szent-Domokos határában vesztette el fejét — s ismét álmomban Ördög Balázs engemet is üldözőbe vett egy nagy bottal és midőn rám akart csapni, kiugrottam az ágyból s jól eső érzéssel kiáltottam: János, már mehetünk! Második nap estére

beérkeztem Borszékbe, arra a helyre, melyet ismerőseim mindig úgy írtak le, mint az erdőlyrészi fürdők fejedelmét. Égtem a vágytól, hogy láthassam, de már sötét volt és esett az eső. Szerencsére eszembe jutott, hogy ezen a fürdön játék- és olvasóterem is van a vendégek szórakoztatására. Elmentem hát az olvasóterembe és egy újságnak még a tárcáját is elolvastam. Benne voltam én is, azaz nem én, hanem egy olyan borbélyegény, ki fürdőre megy s nem elégedvén meg rangjával orvosnak adja ki magát s mikor beteghez hívják ... no hisz volt — mint írja — nagy kacagás a turpisok turpiságán. Ez nagy szöveget ütött a fejembe, hogy az még másnap reggel, mikor a hivatalos helyiségbe mentem, a vendégek könyvébe való beiratkozás végett, még akkor is ott motoszkált. Hátha kisül? Leülök a könyv elébe s írom: 19. N. s mikor a foglalkozás rovatát kellett kitöltenem, elhagyott bátorságom s mivel a 18-as alatt épp egy kolléga iratkozott be, én is oda írtam: betűszedő. Megjegyzem, hogy itt a fürdőbiztos helyett a gazdatisztnél kell beiratkozni, mert nem tanácsos a fürdőbiztossal ismeretségre lépni. Végre eljutottam a zene és gyógydí-

jak rovatáig s mivel különböző összegeket láttam beírva, bátorkodtam az én díjam nagyságát megkérdezni. Mennyi fizetése van? volt a kérdés. 900 frt felelem. Akkor 33 frt annyi mint 6 frt, mert az az elsőrendű vendég, valamint mindenki kinek 800 frtja van. így jutottam én Borszéken az elsőrendű vendégek grófok, bárók, kúriai bírók, tábornokok stb. sorába, mi egy kissé megvigasztalt bátortalanságomért. Igaz, hogy a más betűszedő társam, semmit se fizetett s midőn elég bátor voltam okát kérdezni, azt felelte a tiszt úr, az író is. Engedjen meg!, olvasó, hogy csak magamról írok, de ha tudtam volna ezt a szokást, akkor kértem volna a Székely Udvarhely szerkesztőségétől egy bizonyítványt írástudásomról. Ezen túlesve, kezdettem bejárni a fürdőhelyiséget. Ez a munka 3 napot vett igénybe.” Borszékfürdő egy fél országot tevő fenyves vadon közepén egy medencében van, melynek kiterjedését az ég egyik tájéka sem akadályozza. Levegője illatos, 1000—1200 méter magasságnak megfelelő ritkaságú, eszményi tisztaságú. Ivóvizei a Fő, Erzsébet, Kossuth, Arany János, Petőfi, Boldizsár, László és erdei kutak, valamint fürdő medencéi itt és a Sáros, Lázár és Lobogó kimondhatatlan mennyiségben (amennyiben még nincs megmérve) szolgáltatják a kristály tiszta, kellemes ízű savanyúvizeket. Környékén gyönyörű helyek nyújtanak élvezetet a természet kedvelőknek, u. m. a tündérkert, medvebarlang, pokoltorka, ősforrás és jégbarlang csodás szikla csoportjai, a nagy viszhang csodája és a magas bükk-havas remek kilátása. Bent pedig a főtér szökőkútjánál, az Erzsébet tér ligeteivel, hívogatja a vendégeket hűvös árnyékukba. Vízkuránál kényelmesen sétálhat pár ezer vendég- Kossuth, Ányos, Lobogó, Széchenyi Boldizsár stb. sétányokon, Jókai, meg a szerelmesek útján, melyeknek nagyobb része sűrű fenyvesen vezet át.

Székely-Udvarhely, 2. évfolyam, 38. szám, 1896-09-20.

PETHŐ CSONGOR

(folytatás a 6. oldalról)

A mindig derűs, vidám Rózi tele volt humorral, jókedvvel. Sosem láttuk őt szomorúnak, pedig neki is voltak fájó gondolatai. Javíthatatlan optimista volt. Mindig volt mindenkire egy kedves szava, egy érdeklődő őszinte kérdése. Sosem mulasztott el megjegyezni egy dicsérő szót, elismerést.

Néha gyermeki naivsággal csodálkozott a világra és hálás volt minden jóért, amit kapott és ő is csak jót, kedveset adott. Sosem volt haragtartó, hamar megbocsátott.

Most elment ő közülünk, de nem tűnik el. Úgy tett, mint Weöres Sándor versének tőba siető patakja:

„Emberkém, nem halok meg ott,
nagy víz borít rám fény-síkot,
nem vész el egy cseppem se, nem,
csak nem lát többé senkisémet.”

Nyugodj békében! Emlékedet megőrizzük!

KOVÁCS JÚLIA

BORSEC FEST
Festival nostalgic
16-18 AUGUST 2024

BORSZÉK FESZT
Nostalgia fesztivál
2024. AUGUSZTUS 16-18.

XI.
edíció • kiadás

MIRABELA DAUER
VINTAGE DOLLS

OPERETTSSIMO **CSÍKI KAMARAZENEKAR** **AMIGO BAND** **LEV&END**

Defilare în haine de epocă • Felvonulás korabeli ruhákban / Serata de dans • Nostalgizációk nyitótáncra

Primăria Orașului Borsec
Borszék Város Polgármesteri Hivatala

F&F
F&F International
Borszék Városi Hivatala

BETHLEN GÁBOR
Alap

BORSEC
A város minden napja

ÉPÜLHET A SZÓRAKOZTATÓ KÖZPONT

foto: www.facebook.com/primariaborsec

Sikeresen megvédte Mik József polgármester a gazdasági minisztérium szakbizottsága előtt a Reménység sípálya közelébe tervezett szórakoztató központ beruházási tervét, így elhárult az utolsó akadály is kivitelezés előtt. Következik a finanszírozási szerződés aláírása, majd a munkálatok elkezdése a pénzügyi kiadások függvényében. A beruházás értéke 15.478.000 lej, ennek 90%-át a minisztérium biztosítja, 10% az önrész.

FORRÁS: FACEBOOK.COM/PRIMĂRIA BORSEC

SAKK VODA COSTELLEL

DIAGRAMM A 2024. JÚNIUSI SZÁMBÓL

A júniusi számban megjelent feladvány megoldása:

1-Vg1+!!
2Bxg1-Hf2#

Megoldás: Vodă Costel

Új feladvány!

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot, majd a megoldást küldjék el a turism.borsec@gmail.com e-mail címre.

A megoldást a következő számban közöljük.

*Bástya=B / Huszár=H / Futó=F / Vezér=V / Király=K. A gyalogot nem jelöljük, csak a mezőt ahová lépnek.

ÚJ DIAGRAMM:
A FEKETE LÉP, MATT 3 LÉPÉSBŐL.

SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS KAPURÓL KAPURA:

2024. AUGUSZTUS 19. HÉTFŐ
2024. Szeptember 16. HÉTFŐ

BORSZÉK VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA - ISSN 1224 - 1709

Felölös szerkesztő: Mőga Renáta

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Elekes Szabolcs, Farkas Aladár, Fazakas Emese, Ferency József, Kolbert Tünde, Kovács Júlia, Pethő Csongor, Rédei Botond

Számítógépes szerkesztés: Mőga Attila / Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós

A cikkek tartalmáért az aláíró személy a felelős.